

**Рішення спеціалізованої вченої ради PhD 10001
про присудження ступеня доктора філософії**

Спеціалізована вчена рада Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича PhD 10001, Міністерства освіти і науки України, м. Чернівці прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Європейські стандарти забезпечення права на свободу вираження політичних поглядів» за спеціальністю 081 «Право»

«28» серпня 2025 року

Байталюк Зоряна Володимирівна, 1980 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2004 році Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича за спеціальністю «Правознавство».

Працює асистентом кафедри теорії права та прав людини в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (Міністерства науки та освіти України, м. Чернівці), з 2023 р. до цього часу.

Дисертацію виконано у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (Міністерства науки та освіти України, м. Чернівці)

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії права та прав людини Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича – Гураленко Наталія Анатоліївна.

Здобувач має 14 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 статей у наукових фахових виданнях України, 7 наукових праць, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації, та 2 наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Baitalyuk Z. Role of freedom of expression of political views and beliefs in the functioning of a democratic political. Ерліхівський журнал. 2024. Вип. 10. С. 10–14.

2. Байталюк З. В. Право на свободу вираження політичних поглядів як фундаментальна основа демократичного суспільства. Ерліхівський журнал. 2024. Вип. 9. С. 5–11.

3. Байталюк З. В. Антиномічна природа політичної свободи: деякі аспекти реалізації права на свободу вираження політичних поглядів та переконань. Наукові записки. Серія Право. 2024. Вип. 16. С. 286–291.

4. Байталюк З. В. Право на свободу вираження політичних поглядів: проблемні аспекти визначення сутнісних характеристик та дефініції. Право та державне управління. 2023. № 3. С. 325–331.

5. Baitalyuk Z. Restriction of freedom of expression of political views in martial law. Ерліхівський журнал. 2023. Вип. 7. С. 5–10.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

1. Щербанюк Оксана Володимирівна – завідувач кафедри процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, доктор юридичних наук, професор, надала позитивну оцінку. Під час дискусії задала питання:

- Які загрози для політичної свободи несе ототожнення права на вільне висловлення з правом нав'язування власних поглядів?

2. Балинська Ольга Михайлівна – професор кафедри теорії, історії та конституційного права Навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор. Робота оцінена позитивно. Висловлені такі зауваження:

- Як інтегровано природно-правових та позитивістських концепції свободи вираження поглядів, сформульовані у 18-19 століттях та їх вплив на формування сучасних європейських стандартів у сфері захисту прав людини?

- Які ризики можуть виникнути для свободи вираження політичних поглядів у разі формального або маніпулятивного проведення громадських слухань?

- Які існують міжнародні та національні правові механізми протидії інформаційним маніпуляціям, оцінки їх дієвості та перспектив вдосконалення в умовах глобального цифрового середовища.

3. Слінько Тетяна Миколаївна – завідувач кафедри конституційного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук, професор. Робота оцінена позитивно. Висловлені такі зауваження:

- Які правові інструменти забезпечення балансу громадянських свобод та підтримання суспільної безпеки, а також юридичних механізмів реалізації свободи політичних висловлювань в умовах динамічних політичних трансформацій?

- Визначте критерії допустимості меж правового захисту політичних висловлювань та їх співвідношення з правом публічних осіб на захист честі, гідності та ділової репутації?

- Визначте межі між допустимою журналістською критикою та подальшою дезінформацією, а також про реалізацію ЗМІ функції інституційного контролю в умовах політичної поляризації, поширення радикальних і жорстоко критичних політичних висловлювань у цифровому просторі?

4. Карвацька Світлана Богданівна – в.о. завідувача кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, доктор юридичних

наук, професор. Робота оцінена позитивно. Висловлені такі зауваження:

- Які інтерпретаційні стратегії дали можливість авторці виділити вказані філософські аспекти природи політичної свободи?
- Чому право на свободу вираження політичних поглядів не може бути абсолютним у демократичному суспільстві?
- Чи можливе поєднання свободи політичного самовираження з ефективним захистом правового порядку без ризику цензури?

5. Меленко Оксана Володимирівна – доцент кафедри публічного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, кандидат юридичних наук. Робота оцінена позитивно. Висловлені такі зауваження:

- Чи відповідає фрагментарність чинного нормативного регулювання обмежень свободи вираження політичних поглядів потребам розвитку сучасних демократій? І якщо ні, то які прогалини у цій сфері існують?
- Окресліть механізми, за допомогою яких можливе врівноваження права на захист репутації публічних осіб і суспільного інтересу до політичної інформації, запропонувати структурну модель національного тесту пропорційності, який міг би стати дієвим інструментом оцінки правомірності втручання у свободу вираження політичних поглядів, а також визначити його складові.
- Проаналізуйте ризики надмірного втручання держави у цифровий дискурс під приводом захисту публічного інтересу, що може призвести до прихованих форм цензури.

На дисертацію та анотацію Байталюк Зоряни Володимирівни до юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича надійшло 3 (три) звернення. Всі вони позитивні, але містять окремі зауваження та побажання.

Перше звернення:

У зверненні професора кафедри фінансів, обліку і оподаткування Чернівецького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету, доктора юридичних наук, професора Василя Миколайовича Юрчишина вказано:

Дослідження Байталюк Зоряни Володимирівни містяться поняття, які потребують деякого пояснення.

У дисертаційному дослідженні потребує уточнення питання про критерії розмежування між передвиборчою агітацією та висловлюваннями уряду в умовах виборчих кампаній. Важливо наголосити, що така межа не завжди є очевидною, адже уряд, здійснюючи свої повноваження, одночасно може впливати на політичні уподобання виборців.

Друге звернення:

У зверненні ректора Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, доктора юридичних наук, професора Олега Миколайовича Омельчука зазначено:

Визнаючи загалом належний теоретичний і практичний рівень дослідження Байталюк Зоряни Володимирівни, доцільно звернути увагу на дискусійний характер окремих авторських положень, що потребують додаткової конкретизації та уточнення у контексті вирішення завдань дисертаційної роботи.

Водночас викликає дискусію питання щодо оптимальної форми законодавчого закріплення запропонованих стандартів і доцільності їх надмірної деталізації. Чи не може запропоноване розширення системи стандартів у перспективі спричинити труднощі надмірної регламентації свободи вираження політичних поглядів, що здатне обмежити її потенціал? І якщо така загроза все ж таки виникає, то якою мірою на думку дисертантки доцільно деталізувати у законодавстві критерії пропорційності та легітимної мети?

Третє звернення:

У зверненні завідувачки кафедри загальнотеоретичної юриспруденції та прав людини Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія», кандидата юридичних наук, доцента Оксани Троянівни Волощук вказано:

Дисертаційне дослідження демонструє ґрунтовний аналіз трикритеріальної моделі обмеження свободи вираження політичних поглядів, що базується на практиці Європейського суду з прав людини. Особливо цінним є висвітлення критеріїв законності, легітимної мети та пропорційності як ключових елементів для оцінки допустимості втручання у політичний дискурс. Водночас окремі положення дисертації потребують уточнення, зокрема щодо особливостей процедурної реалізації запропонованих стандартів на національному рівні. У дисертаційному дослідженні варто було б детальніше обґрунтувати механізми інтеграції національної правозастосовної практики із практикою Європейського суду з прав людини, аби уникнути можливих колізій між міжнародними нормами та внутрішнім законодавством.

Результати голосування:

Взяли участь у голосуванні – 5 (п'ять)
членів разової спеціалізованої ради

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради,

На підставі результатів голосування спеціалізована вчена рада PhD 10001 присуджує Байталюк Зоряні Володимирівні ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова спеціалізованої
вченої ради PhD 10001,
завідувач кафедри
процесуального права
Чернівецького
національного
університету імені
Юрія Федьковича,
доктор юридичних
наук, професор

Оксана ЩЕРБАНЮК